

Jaarverslag Stichting Boek/Werk/Onderzoek 2019.

Dit is het jaar waar door de ongeneeslijke ziekte van onze voorzitter Joop Visser grote veranderingen voor de Stichting te gebeuren staan zoals ook blijkt uit het gesprek dat Joop en Ludi met Notaris van der Hem in Jorwerd hebben. Het gesprek ging aanvankelijk over Joops Levenstestament, maar dat blijkt, ook waar het dat van Ludi betreft, onlosmakelijk verbonden te zijn met het testament van de Stichting. De St. Moet blijven bestaan vanwege financiële en erfrechtelijke consequenties. Dit heeft alles te maken met de geplande verkoop van het pand It Plein 19.

Joop laat tijdens de vergadering van 10 januari een heel bijzonder boek zien dat hij ooit verworven heeft en graag in de collectie van de Stichting wil brengen. Hierbij zijn beschrijving:

"Aan het eind van de vergadering bracht ik een stuk in uit de vakbibliotheek van Atelier It Plein 19 – een bibliotheek die na een grondige selectie in zijn geheel wordt verhuisd naar de nieuwe vestiging van de Stichting Boek/Werk/Onderzoek: Baerderdyk 4 8835 XA EASTERLITTENS ingepast in het woonhuis van huidige voorzitter en secretaris. Bijgaand een beschrijving van het ingebrachte stuk (boek);

'La Marche à l'Etoile', Mystère en 10 Tableaux.
Poème et Musique de Georges
Fragerolle.
Dessins de Henri Rivière.
Paris E. Flammarion, 26 Rue Racine
Paris ENOCH & Co., 27 Boulevard des Italiens.
(édition nouvelle avec les
planches modifiées)

Joop geeft tijdens deze vergadering tevens aan het voorzitterschap te willen overdragen en het bestuur uit te breiden. Als nieuwe algemene bestuursleden treden Nancy Knaap en Wendela de Vries toe en Nico Douma neemt het voorzitterschap van Joop over, Ludi blijft secretaris en André penningmeester. Dit is ook officieel door de secretaris aangepast bij de Kamer van Koophandel.

Op 29 juli krijgen we het bericht dat Joop is overleden. Op onze eerstvolgende vergadering leest de voorzitter een Memento Mori voor:

In Memoriam Joop Visser (1946 – 2019)

Hoe veelzijdig kan een mens zijn?

Toen in December 2018 het bericht kwam dat Joop ongeneeslijk ziek was en de vooruitzichten zelfs op korte termijn zeer slecht waren, kwam dat als een donderslag bij heldere hemel. Al heel lang geleden was Joop flink afgevallen en meermalen voor de zekerheid bij de dokter geweest, maar steeds niets aan de hand. Als later dan toch blijkt dat er wel degelijk iets aan de hand is heb je vele vragen die er dan niet meer toe doen. Met dit besef, en de wil om nog een aantal belangrijke zaken bij leven te regelen, is Joop het behandeltraject in gegaan. Toen ik samen met Andre op 19 juli in het Atelier was om de laatste grote loodverplaatsing naar de loodboer te doen was Joop daar bij. Het boek over zijn moeder was die dag binnen gekomen van de drukker, het levenstestament was klaar evenals het testament richting de Stichting BWO en de positie van Ludi daar in. In het Atelier werden door Joop de laatste aanwijzingen inzake

de loodverplaatsing gegeven en toen alles in de auto's zat bleef Joop daar achter om de laatste dingen te doen.

Het was die dag de oude Joop, gewoon door gaan ondanks de pijn, dingen moeten nu eenmaal gebeuren.

Als kunstenaar was Joop gezegend met een nooit aflatende creativiteit als graficus, ontwerper, dichter, vertaler, componist, pianist, boekdrukker, etsen, houtgraveur, inspirator als leraar en knutselaar. Kunst was nu eenmaal een kwestie van hard werken en dat deed hij. Zijn kunstenaarsboeken zijn uniek en vernieuwend en verdienen een groter publiek evenals zijn grafiek die vaak een relatie met deze boeken heeft. Nieuwe composities van Joop komen overal in voor, beeld en geluid vormen altijd een geheel. Vele concerten zijn gegeven met Joop zijn composities op speeldoos, piano, orgel, carillon en vele andere instrumenten, altijd een belevenis om mee te maken. De 25 kalenders die door Joop ontworpen zijn blijken achteraf meteen het levensverhaal over deze periode te bevatten, ze blijken steeds onderdeel uit te maken van de dingen waar Joop in dat jaar mee bezig was. Nooit is iets toevallig, er zijn altijd dwarsverbanden op de vele terreinen waar Joop actief op was. Hoe veelzijdig kan een mens zijn?

Wij hebben allemaal een bijzonder mens verloren. Zijn schaterende lach, veelal om zijn eigen grappen, de ontelbare anekdotes over bijzondere mensen die Joop gekend heeft. De vele exposities die hij voor college kunstenaars van over de hele wereld in het FGM organiseerde. Maar Joop was ook een man van principes zijn grote gevoel voor onrecht en hekel aan profiteurs kon hem emotioneel doen ontploffen en liet aan duidelijkheid niets te wensen over. Maar voor vrienden was zijn trouw en hulpvaardigheid onvoorwaardelijk en vol humor. Zijn bijzondere band met Litouwen en de vele andere buitenlandse contacten maakten een wereldburger van hem. Dit alles doet vermoeden dat Joop minstens twee levens geleefd heeft in die 72 jaar maar voor ons allen en voor Ludi in het bijzonder laat hij een grote leegte achter.

ND.

Constant punt van aandacht is de ontruiming van het atelier en de verhuizing van de collecties naar de Baerderdyk 4 waarin Ludi veelal wordt bijgestaan door Andre en Nico. Op vrijdag 26 juli, drie dagen voor Joops overlijden, komen Nancy en Jan Coen uit Amsterdam, Marc Berger en Thomas Siemon uit Duitsland om de grootste zware apparaten te demonteren en mee te nemen naar nieuwe bestemmingen, waar ze weer opnieuw in gebruik genomen worden.

Daarna komt kunstenaar Titi Zaadnoordijk een aantal keren om het papier, en een heleboel opgeslagen kunstwerken op papier, van de bovenste planken in Joops atelier te halen. Het papier krijgt in haar atelier ook een nieuwe bestemming. Er gaan diverse stapels oud papier naar de Littenser Verenigingen.

In de vergadering van 4 april besluit Joop dat al zijn kunstwerken ook aan de St. BWO geschonken worden.

Er is inmiddels gerichte belangstelling van een kunstenaar uit Groningen die het Atelier graag zou willen aankopen om het op dezelfde voet als voorheen te gebruiken. Het proces om tot een overeenkomst te komen wordt in gang gezet.

Via Yuliya Selivanova ontvingen wij het tweejaarlijks overzicht ABYB 2020/2021 (Artist's Book Yearbook). Daarin staan beschrijvingen en foto's van

Kunstenarsboeken van over de hele wereld. Het wordt samengesteld door Sarah Bodman uit Bristol, een overzicht op hoog niveau, waarin dit jaar ook het door Joop in opdracht van de Stichting geschreven en bij drukkerij Douma gedrukte 'BOOK? The future of the book of the future', is opgenomen. Het kwam in het Museum in St. Petersburg terecht door een schenking uit de nalatenschap van Mikhael Karacsik.

Binnen het bestuur wordt nagedacht over de op 12 maart 2019 door Joop geschreven beleidsnota 2019 tot 2023. In het buitenland is bij een aantal instanties werk van de Stichting en van Joop in hun collecties terug te vinden. Nu onze ruimte beperkter wordt willen wij een aantal werken die dubbel zijn saneren en schenken aan deze instanties zoals het Museum voor de Twintigste Eeuwse Literatuur in Petersburg, Rusland. Gesprekspartner daar is Yuliya Selivanova; met haar is een oriënterend gesprek op gang gekomen over de mogelijke opname van onze gesaneerde kunstenaarsboeken - zoals eerder al met Book Art Museum Lodz, Polen (Jadwiga en Janusz Tryzno) en Kunstverein Horn (Toni Kurz) en verder met Marc Berger van Edition Schwarzdruck en Thomas Siemon van Edition carpe plumbum. Met betrekking tot de laatste twee genoemden is er ondertussen een afspraak met hen, om met hen beide te komen tot de realisatie van het geplande jubileum-boek over de Stichting. Met Yuliya Selivanova is er ook een opening naar het Pushkin Museum, dat geïnteresseerd is en dergelijke collecties beheert. In beide gevallen gaat het in de eerste plaats om het werk – de kunstenaarsboeken, de gedichten, de prenten en de muziek – van Joseph J. Visser.

Op de Baerderdyk heeft de kleine hand-boekdrukkerij een plaats gekregen. De ziel wordt gevormd door de hand-tafeldegel die ooit het begin was van de boekuitgaven van Atelier it Plein 19 (de Bachmann uitgave werd daarop gerealiseerd) met een twintigtal kasten letter. De selectie (hiervoor is J.J. Visser verantwoordelijk) en zorgvuldige distributie (het overzetten van de gekozen letter van driekwart kasten naar halve kasten) is volop in ontwikkeling. Bij dit alles is onverbrekelijk verbonden 'een gerieflijk toebehoren' en onvermijdelijk boekbindgereedschap. In de nieuwe omgeving wordt, als voorheen, verder gewerkt aan de uitvoering van de doelstelling van de Stichting (als omschreven in de notariële oprichtingsstatuten).

Waar in de ontwikkelingen in de huidige internationale kunstenaarspraktijk het kunstenaarsboek ook zeker een 'thuis' is geworden voor alle disciplines, was het logisch dat ook kunstenaarsboeken ontstonden met muziek op papier en op CD. In dit laatste kader is een voortzetting van de samenwerking die we in 2018 zijn aangegaan met het Pazaislio Festival (met medewerking van beiaardiers/ componisten/arrangeurs Auke de Boer, Bauke Reitsma en enkele anderen) van groot belang in de zomer van dit jaar is afgesproken invulling te geven aan een reeds voorgesteld project voor jongeren, betreffende het componeren van voorstellen voor beiaard. Dit project zal moeten worden gerealiseerd in het kader van Kaunas Cultural Capital in Europa 2022; gesprekspartner in Litouwen is Lina Krėpškaitė. Als laatste is het vermelden waard dat er een nieuwe website in de lucht is namens de stichting (boekwerkonderzoek.nl).

Nico Douma
14 april 2020.

